

Pentru motivele expuse mai sus considerăm că, în versiunea sa actuală, teza carpatică asupra *Povestirilor slave despre Vlad Țepeș* nu poate fi acceptată¹.

B. TEZA SUD-SLAVĂ

În afară de N. Smochină², în favoarea ipotezei că *Povestirile slave despre Vlad Țepeș* ar fi fost redactate inițial nu în rusește, de un rus, cum a presupus Ioan Bogdan, ci în slavona de redacție mediobulgară, de un român din Transilvania sau de un slav de sud, s-au pronunțat la noi, în ultima vreme, prof. P. P. Panaitescu și A. Balotă, în studiul și recenziile deja amintite.

Ne permitem mai întâi câteva observații în legătură cu unele dintre argumentele prof. P. P. Panaitescu în sprijinul tezei sud-slave.

« Scriitorul — spune domnia-sa, referindu-se la autorul protograful slav — era român, dovadă nu numai subiectul de istorie românească pe care-l tratează, dar și cunoașterea limbii române — știe că *dracul* înseamnă românește «diavol» și folosește verbul slav *hraniti*... cu înțelesul românesc » (*Cronicle*..., p. 198).

Afirmația că autorul ar fi fost român pentru că tratează un subiect de istorie românească nu are, după părerea noastră, o bază solidă, căci se cunosc destule subiecte de istorie și literatură tratate de persoane de altă naționalitate decât personajele prezentate. Exemplele sînt la îndemîna oricui.

Presupunerea că autorul ar fi știut românește nu ni se pare nici ea întemeiată, căci se bazează pe o interpretare nu tocmai riguroasă a textului slav. E vorba chiar de pasajul cu care începe manuscrisul lui Eufrosin: « *Fost-a în Țara Muntenească un voievod creștin de credință grecească cu numele de Dracula pe limba românească, iar pe a noastră diavol* » (traducere după textul slav publicat de A. D. Sedelnikov, p. 652). Ni se pare greu de acceptat ca un român să opună limbii sale slavone, pe care s-o numească « a noastră ». În acest fel se putea exprima numai un străin, pentru care cuvîntul românesc *dracul* necesita explicații.

În afară de aceasta, cunoașterea de către cineva a unui cuvînt oarecare într-o anumită limbă poate oare să fie interpretată ca o dovadă implicită că acea persoană cunoaște însăși limba respectivă?

În recenzia sa la monografia lui P. Olteanu despre limba *Povestirilor*, A. Balotă invocă, în sprijinul tezei sud-slave, 31 de fenomene și forme lingvistice «neîndoielnic specific sud-slave» (*recenz. cit.*, p. 95).

După părerea noastră, argumentele lui A. Balotă sînt neconvingătoare. Le vom examina pe rînd, păsîrîndu-le numerotarea din recenzie.

1. « Conservarea ierurilor finale la prepozițiile *kŭ, vŭ, sŭ* ».

Acest argument nu are valoare probatorie în sensul tezei sud-slave, căci în jumătatea a doua a secolului al XV-lea în scrierile din Rusia se întîlnesc nenumărate cazuri de prepoziții *kŭ, vŭ, sŭ* cu ierul păstrat. Exemple: într-un document moscovit din 1 iulie 1450: *kŭ svoimŭ bratŭ; kŭ bratŭstŭ; sŭ teonmi dŭtŭmi: kŭ teonŭ vŭtŭnikŭ; kŭ pravdŭ* (*Documente*, 146—166); într-un document moscovit din iulie 1451: *ŭtŭnik sŭ moŭmŭmi; vŭ cem; sŭ ize svoimi; sŭ poŭnami sŭ vsemi n sŭ sŭdom; kŭ tŭmŭ sŭlom n kŭ dŭrŭnam; kŭ iurŭkŭ; kŭ mŭnŭŭm lŭrŭnikŭ n kŭ ŭtŭnikŭ sŭ boŭŭmŭ; sŭ poloŭnoiu; sŭ xŭŭŭom* (*Documente*, 175—178); într-un document moscovit aprox. din 1456: *kŭ moimŭ sŭmŭ; kŭ naŭŭŭ vŭtŭnikŭ; sŭ vŭnŭmŭ knŭzŭm iurŭŭŭ n sŭ moimŭ dŭtŭmi* (*Documente*, 186—187); într-un document din 21 aprilie 1459: *sŭ kŭroŭŭm Kazimŭŭŭm* (*Documente*, 192) etc.

2. « Utilizarea prefixelor de formă bulgară *sŭ-, vŭ-, vŭz-* ».

Acest argument al lui A. Balotă ni se pare lipsit, și el, de valoare probatorie, căci în limba rusă veche se întîlnește frecvent scrierea cu *ŭ* a acestor prefixe. Numeroase ilustrări, spicuite

¹ În « *Revue roumaine d'histoire* » nr. 1 din 1965, p. 140—144, Tr. Ionescu-Nișcov recenzează în spirit elogios metoda și concluziile lingvistice ale lucrării lui P. Olteanu: « ... l'ouvrage de Pandele Olteanu vient combler un vide qui se faisait sentir depuis longtemps » (p. 143); « ... recherches entreprises avec une grande scrupulosité scientifique... » (*ibid.*); « ... quant à la localisation de la langue dans laquelle a été rédigé la version slave, Olteanu a apporté une contribution précieuse et éloquente que l'on peut considérer un modèle d'analyse linguistique... » (p. 144; subl. de noi — E.V.).

² N. P. Smochină, *lucr. cit.*, p. 119 ș.u.